

Nr 294.

Av herr **Fjellman**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 50, angående försvarsväsendets ordnande.*

I motion nr 381 i andra kammaren vid sistlidna års riksdag framhölls, att Kungl. Maj:ts förslag till bestämmelser för den övertaliga personalen i vissa avseenden syntes obilligt och i vissa avseenden ur andra synpunkter mindre tillfredsställande. Enligt propositionen nr 50 avses ett vida större antal av försvarsväsendets personal än enligt föregående års proposition att överföras till övergångsstat. Under sådan förhållanden få bestämmelserna rörande denna personal en betydligt större räckvidd. I propositionen framhålles, att sådana former för övergången böra väljas, att personalen icke bliver allt för mycket lidande därpå. Det synes otvivelaktigt riktigt, men det bör också beaktas, att ifrågavarande personal i stor utsträckning genom fullmakt å innehavande tjänst har rättigheter, som icke få skjutas åt sidan. I propositionen nr 50 synes icke vare sig billighetens eller rättvisans krav på ett tillfredsställande sätt ha beaktats.

1) *Beträffande den frivilligt avgångna personalen* är avlöningen föreslagen att utgå med det belopp beställningshavaren vid avgång eller uppnådd pensionsålder i innevarande tjänstegrad skulle hava fått uppbära i pension, alltså med samma belopp för alla beställningshavare inom samma lönegrad, oavsett tjänsteåldern inom lönegraden. Detta innebär bestämda olägenheter, som framhållits i ovannämnda motion nr 381.

Det synes ur alla synpunkter önskvärt, att frivillig övergång kommer att äga rum i större utsträckning. Med de villkor och förmåner, som föreslagits, kan detta icke bliva fallet. Förmånerna för den frivilliga personalen böra göras större, så att det därigenom åtminstone för en del av personalen kan synas lämpligt begagna sig av denna väg. Ett rimligt sätt att ordna avlöningsförhållanden synes vara det av arméförvaltningen och chefen för Generalstaben framställda förslaget, att lönen utgår med $\frac{2}{3}$ av de vid övergången intjänade lönebeloppen beräknade efter A-ort, dock med minst det belopp, som svarar mot pensionen.

Vidare bör framhållas, att därest pensionsbeloppen läggas till grund för beräkningen av lönen, det bör vara självklart, att lönerna ökas på samma gång och i samma utsträckning, som förhöjningar eventuellt bestämmas uti utgående pensioner.

I likhet med annan personal med inskränkt tjänstgöringsskyldighet, t. ex. reservstatspersonal bör den överförda personalen under tjänstgöring erhålla tillskott i den eljest utgående avlöningen. I proposition nr 50 synes detta

hava beaktats, vad beträffar den tvångsvis överförda personalen, men icke vad den frivilligt överförda beträffar vid tjänstgöring å bostadsorten. För denna senare blir härigenom inskränkningen än mindre motiverad.

2) För *den tvångsvis överförda personalen* gäller, att lönen för densamma skall beräknas efter A-ort. Detta innebär i vissa fall en löneminskning av ända till 20 %. Vidare må framhållas, att bland truppförbandens förläggningssorter finnes ingen enda A-ort och endast tvenne B-orter. Principiellt synes en ämbetsman vid överföring till övergångsstat böra bibehållas vid innehavd lön.

Medgivandet å sid. 181, mom. 4 a, angående uppflyttning av tvångsöverförd personal till närmast högre lönegrad gäller icke fänrikar och ej heller underbefäl (musikunderbefäl), som vunnit befordran till sergeant i regemente (kår o. s. v.). Det synes emellertid rättvist, att även denna personalkategori kommer i åtnjutande av berörda förmån.

Dessutom synes ifrågavarande medgivande böra omfatta icke blott löjtnant, underlöjtnant och sergeant, som befordras till kapten, resp. löjtnant eller fanjunkare i regemente (kår o. s. v.), utan även löjtnant, underlöjtnant och sergeant, vilken utan att ha vunnit befordran till högre grad i regemente (kår o. s. v.) befinner sig i högsta löneklassen av innehavande lönegrad. I annat fall få dessa en särskilt missgynnad ställning, enär de bliva de ända inom sina tjänstegrader, vilka ej kunna erhålla någon förbättring i vid övergången innehavda villkor. Ett dylikt medgivande är påkallat även med hänsyn till den ojämna befordringsturen vid olika truppförband. Det vore nämligen ägnat att i viss mån hjälpa dem, som utan sin förskyllan råkat komma i en dålig befordringstur.

3) Enligt propositionen sid. 181, mom. 4 c, må *uppflyttning av tvångsöverförd personal till högre löneklass inom lönegraden* äga rum i mån av fullgjord effektiv tjänstgöring, varvid 6 månaders sådan tjänstgöring på övergångsstat skall anses motsvara ett års tjänstgöring på aktiv stat. Denna bestämmelse synes ganska orättvis, då det icke, eller åtminstone icke uteslutande, lär komma att bero på den tvångsöverförda personalens eget val, i huru stor utsträckning den inkallas till tjänstgöring. All tvångsöverförd personal, som fullgör den stadgade militärtjänstgöringen, synes böra vara berättigad att vinna sådan uppflyttning, varom här är fråga, varvid lämpligen ett år på övergångsstat synes böra anses motsvara ett halft år på aktiv stat. Den o begränsade tjänstgöringsskyldighet, som för den tvångsvis överförda personalen principiellt skulle gälla, är av beskaffenhet att i de flesta fall omöjliggöra erhållandet av civilianställning. En begränsning av denna skyldighet är därför nödvändig.

4) *Den tid under vilken den tvångsvis överförda personalen får bibehålla nuvarande avlöning*, är enligt propositionen sid. 181, mom. 4, första stycket, begränsad till ett år, räknat från slutet av det budgetår, varunder överförandet skett. Beträffande personal, som bor i kronans hus, kan dock enligt sid. 182,

mom. 5, bostadsförmånen få bibehållas intill den 1 därpå följande oktober. Hänsyn till de i många fall mycket stora svårigheter, som torde möta för den tvångsöverförda personalen att utan ekonomisk förlust ordna sina bostadsförhållanden, talar för att samma princip tillämpas även beträffande personal, som ej bor i kronans hus, på det sätt att den tid, varunder tvångsöverförd personal får åtnjuta full avlöning enligt vederbörlig ortsgrupp, utsträckes lika länge som medgivandet att kvarstå i kronans hus, eller till den 1 oktober närmast efter utgången av det budgetår, som följer efter det budgetår, varunder överförandet till övergångsstat skett.

5) Den tvångsöverförda personalen torde i många fall bliva tvungen att för vinnande av nödig utkomst genom civilt arbete, eller för att nedbringa levnadskostnaderna, avflytta till annan ort än den nuvarande tjänstgöringsorten (bostadsorten). Det synes rättvist och billigt, att staten härvid lämnar *flyttningshjälp*. För att göra frivillig avgång mera lockande, synes jämväl vid sådan avgång böra medgivas samma förmån.

6) Propositionen nämmer intet om huru skall förfaras med de *egna tjänstehästar* som tillhöra till övergångsstat tvångsvis överförd personal. Det synes emellertid vara en oavvislig skyldighet för staten, att, om vederbörande hästägare så önskar, inlösa dylika tjänstehästar till deras fulla värde.

I propositionen föreslås, att visst regemente skall sammanslås med annat. Härmed kan tydligen icke avses, att personalen skall sammanslås med motsvarande personal vid det andra regementet, när det kvarvarande regementet är i fråga om personal fåtaligare än vart och ett av de båda, som skola sammanslås och överföring till övergångsstat vid det sålunda kvarvarande regementet icke rimligen bör ske i större utsträckning än vid andra regementen. Det kan vidare dragas i tvivelsmål, huruvida tvångsförflyttning av personal med fullmakt på viss beställning vid visst regemente enligt hittills tillämpade grundsatser kan ske till annat regemente och annan plats.

I chefens för generalstaben utlåtande sägs, att förslaget för här avsedd personal är hårt och obilligt samt icke överensstämmande med de förpliktelser, som staten principiellt måste sägas hava iklätt sig gentemot ifrågavarande beställningshavare. Riktigheten av detta omdöme synes icke kunna förnekas och det måste vara ett allmänt intresse, att övergången ej blott anges skola ordnas så, att personalen icke bliver allt för mycket lidande därpå, utan att denna avsikt också omsättes i praktiska åtgärder i denna riktning och i överensstämmelse med hittills gällande uppfattning om statens förpliktelser emot beställningshavare.

Med anledning av vad ovan anförts, hemställes,

att riksdagen med frångående i motsvarande delar av Kungl. Maj:ts förslag måtte besluta att, för den händelse ett beslut angående omorganisation av försvarsväsendet skulle vid innevarande års riksdag fattas, övergången till ny organisation skall genomföras enligt ovan angivna grunder.

Stockholm den 17 mars 1925.

J. Fjellman.